

INSTYTUT EKONOMIKI ROLNICTWA
i GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ
– PAŃSTWOWY INSTYTUT BADAWCZY

MORSKI
INSTYTUT RYBACKI

AGENCJA
RYNKU ROLNEGO

MINISTERSTWO ROLNICTWA i ROZWOJU WSI

NR
9

RYNEK RYB

stan i perspektywy

ISSN 1732-5889

**ANALIZY
RYNKOWE**

KWIECIEŃ 2008

Analizy są finansowane przez
AGENCJĘ RYNKU ROLNEGO
oraz
INSTYTUT EKONOMIKI ROLNICTWA i GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ
– PAŃSTWOWY INSTYTUT BADAWCZY

Spis treści

REASUMPCJA

- I. Uwarunkowania makroekonomiczne – *Tadeusz Chrościcki*
- II. Polityka rybacka i regulacje rynku ryb – *E. Kuzebski, J. Seremak-Bulge, B. Pieńkowska*
- III. Światowy rynek ryb i owoców morza – *E. Kuzebski, M. Rakowski*
- IV. Krajowa produkcja ryb i owoców morza
 1. Rybołówstwo morskie – *E. Kuzebski*
 2. Rybactwo śródlądowe – *J. Seremak-Bulge*
- V. Popyt na ryby i owoce morza
 1. Przetwórstwo – *S. Szostak, J. Drożdż*
 2. Spożycie ryb – *B. Pieńkowska*
- VI. Handel zagraniczny rybami i owocami morza oraz ich przetworami – *K. Hryszko*
- VII. Ceny ryb i przetworów rybnych – *J. Seremak-Bulge, S. Szostak*

**Przy publikowaniu fragmentów analizy oraz informacji i danych liczbowych
prosimy o podanie źródła.**

Analizę przygotowano w Zakładzie Badań Rynkowych IERiGŻ-PIB
Świętokrzyska 20, 00-950 Warszawa
Kierownik Zakładu – prof. dr hab. Jan Małkowski, tel.: (0-prefiks-22) 827-36-64
oraz
w Zakładzie Ekonomiki Rybackiej MIR
Kołątaja 1, 81-332 Gdynia
Kierownik Zakładu – dr Emil Kuzebski, tel.: (0-prefiks-58) 73-56-118

AUTORZY:

dr hab. Jadwiga Seremak-Bulge
• IERiGŻ-PIB •
Tel.: (0-prefiks-22) 50-54-666

dr Emil Kuzebski
• MIR • Gdynia
Tel.: (0-prefiks-58) 73-56-118

dr Barbara Pieńkowska
• MIR • Gdynia
Tel.: (0-prefiks-58) 73-56-115

mgr Marcin Rakowski
• MIR • Gdynia
Tel.: (0-prefiks-58) 73-56-119

mgr Stanisław Szostak
• MIR • Gdynia
Tel.: (0-prefiks-58) 73-56-120

mgr inż. Krzysztof Hryszko
• IERiGŻ-PIB •
Tel.: (0-prefiks-22) 50-54-719

mgr Jadwiga Drożdż
• IERiGŻ-PIB •
Tel.: (0-prefiks-22) 50-54-770

Analizę zrecenzowała i zatwierdziła w dniu 15.04.2008 r. Rada Rolniczych Analiz Ekonomicznych w składzie:
Zdzisław Adamczyk, Tadeusz Chrościcki, Jan Małkowski, Bożena Nowicka, Iwona Szczepaniak,
Roman Urban (wiceprzewodniczący), Zdzisława Wiśniowska-Antonik, Maria Zwolińska (przewodnicząca).
Kolejna analiza wydana będzie w grudniu 2008 r.

REASUMPCJA

Podaż ryb konsumpcyjnych na rynek krajowy w 2007 r. była o 2,8% większa niż przed rokiem i wyniosła ok. 458 tys. ton. Wpłynął na to większy o 6% import, a także wyższe o prawie 4% połowy krajowe.

Po kilku latach spadkowej tendencji nieznacznie wzrosły połowy bałtyckie (o 2,8%). Wpłynęła na to przede wszystkim poprawa opłacalności połowów szprotów paszowych w rezultacie uzyskiwania wyższych cen za ryby wyładowane w portach duńskich, ale również zakończenie procesu redukcji potencjału połowowego i zaostrzenie przez Komisję Europejską kontroli i egzekwowania wspólnotowej polityki rybackiej na Morzu Bałtyckim w odniesieniu do dorszy. Daleszego wzrostu połowów gatunków mniej atrakcyjnych niż dorsze można oczekiwać także w 2008 r., pod wpływem dalszych ograniczeń połowów dorszy, ściślejszej kontroli wyładunków i spodziewanych podwyżek cen na rynku światowym.

o 2,6% produkcji pstrągów. Tym samym udział akwakultury w towarowej produkcji ryb słodkowodnych w 2007 r. wzrósł do prawie 92%. Utrzymanie produkcji karpi na niskim ubiegłorocznym poziomie wynoszącym ok. 15,5 tys. ton ryby handlowej spowodowało, że po raz kolejny produkcja pstrągów przekroczyła produkcję karpi o ponad 2 tys. ton.

Wzrost podaży ryb i owoców morza pozwolił zwiększyć ich spożycie do ponad 13 kg/mieszkańca w ekwiwalencie masy żywej. Ten przyrost spożycia był wynikiem prawie wyłącznie wzrostu konsumpcji importowanych słodkowodnych pang, których przywóz w ciągu 3 lat wzrósł do ponad 85 tys. ton i był ok. 2 razy większy od całkowitej sprzedaży ryb słodkowodnych przez krajowe gospodarstwa rybackie. Przyczyna tak dynamicznego wzrostu importu filetów z pangi tkwi w ich atrakcyjności cenowej. Bardzo niskie ceny importowanych filetów z pang produkowanych w azja-

powiednio 323 tys. ton oraz ponad 676 mln EUR. Ujemne saldo handlu zagranicznego sektora rybnego pogorszyło się w porównaniu z rokiem poprzednim o 10 mln EUR do -39 mln EUR, ale deficyt handlu zagranicznego rybami i ich przetworami był znacznie mniejszy niż przed integracją. Dynamiczny wzrost importu pang spowodował, że Polska stała się ich największym importem w Unii oraz jednym z największych na świecie.

Nadal rozwijało się przetwórstwo ryb, chociaż mniej dynamicznie niż w latach poprzednich. Wolumen przetwórstwa ryb zwiększył się w 2007 r. o ok. 8% do 430 tys. ton, a jego wartość o ok. 12,5% do 4,5 mld zł. Zwiększyła się produkcja większości grup asortymentowych, w tym przede wszystkim filetów świeżych. Zmniejszono natomiast produkcję filetów mrożonych oraz ryb mrożonych, a także ryb wędzonych. Znacząco poprawiły się wyniki finansowe przedsiębiorstw, mimo spadku cen w zbycie. Spadek cen importowych z nawiązką rekompensował niższe ceny uzyskiwane w eksporcie i przyczynił się do poprawy wyników finansowych przetwórstwa. Poprawiły się wszystkie wskaźniki rentowności oraz płynności finansowej. Wskaźniki rentowności mierzone na wszystkich poziomach oraz wskaźniki płynności finansowej w 2007 r. były lepsze niż w latach 2005-2006. Rentowność brutto wzrosła do 3,6%, rentowność netto do 2,7%, a wskaźnik bieżącej płynności finansowej do 1,48. Udział firm rentownych w przychodach sektora zwiększył się do ponad 91%. Znaczna poprawa kondycji finansowej pozwoliła zwiększyć poziom inwestowania w przetwórstwie ryb o ponad 50% oraz zatrudnienie o prawie 10%. Zwiększyła się również liczba firm zajmujących się przetwórstwem ryb.

W 2007 r. ryby i ich przetwory należały do najwolniej drożejących artykułów żywnościowych zarówno na poziomie detalu, jak i przetwórstwa. Przyrost cen ryb na poziomie detalu wyraźnie ustępował podwyżkom cen innych grup żywności, a zwłaszcza mięsa i nabiału. Na poziomie zbytu mieliśmy do czynienia nawet z bezwzględny spadem cen. Podwyżki cen płaconych rybakom i producentom ryb były mocno

Tabela 1. Bilans ryb i owoców morza w Polsce (tys. ton masy żywej ryb)

Wyszczególnienie	2004	2005	2006	2007 ^a	2008 P
Połowy morskie	173,5	136,3	125,6	133,4	146,7
w tym bałtyckie	153,8	124,3	104,9	107,8	120,7
- połowy ryb niekonsumpcyjnych	38,0	30,2	23,4	27,0	30,0
dalekomorskie	19,7	12,0	20,7	25,6	26,0
Połowy słodkowodne i akwakultura	54,5	54,9	52,7	51,8	51,4
Razem połowy krajowe	228,0	191,2	178,3	185,2	198,1
W tym ryb konsumpcyjnych	190,0	161,0	154,9	158,2	168,1
Import	481,3	518,3	587,7	623,0	650,0
Eksport	227,4	262,8	296,8	323,0	333,0
Podaż ryb konsumpcyjnych na rynek krajowy	443,9	416,5	445,8	458,2	485,1

^a dane wstępne, P - prognoza

Źródło: Dane MIR oraz szacunek IERiGŻ-PIB na podstawie danych IRS.

Po raz kolejny znacząco wzrosły połowy dalekomorskie (o prawie 24%), które dzięki aktywizacji działania rybaków dalekomorskich podwoiły się od 2005 r. i wyniosły prawie 26 tys. ton w 2007 r. W sumie połowy morskie były większe niż przed rokiem o 6,2% i wyniosły ponad 133 tys. ton.

Produkcja i połowy ryb śródlądowych zmniejszyły się o niespełna 2%, przede wszystkim pod wpływem redukcji połowów ryb żyjących w wodach otwartych. Produkcja ryb w akwakulturze zwiększona została o ponad 1% do ponad 35 tys. ton, pod wpływem wyższej

tycznych akwakulturach sprawiają, że są one konkurencyjne cenowo nie tylko względem krajowej produkcji ryb słodkowodnych, ale również wypierają z importu morszczuki oraz wpływają ograniczająco na produkcję mrożonych filetów przez polskie przetwórstwo.

Dynamika obrotów handlowych rybami i rybnymi przetworami w 2007 r. była wyraźnie mniejsza niż przed rokiem. Według wstępnych danych wolumen importu był większy niż w roku poprzednim o 6%, a eksportu o prawie 9%. Przywóz ryb wyniósł w ekwiwalencie masy żywej 623 tys. ton, o wartości ponad 715 mln EUR, a wywóz od-

zróżnicowane, zwłaszcza w segmencie ryb słodkowodnych. Podwyżki cen pierwszej sprzedaży ryb bałtyckich były mniejsze od oczekiwanych przez rybaków.

Decydujący wpływ handlu zagranicznego na sytuację na rynku ryb pozwała przewidywać, że także w 2008 r. rynek ryb będzie należał do bardziej stabilnych rynków żywnościowych. Skłaniają do tego ro-

snące znaczenie akwakultury oraz pozytywne skutki prowadzonej od lat polityki międzynarodowej sprzyjającej zrównoważonej gospodarce w wodach otwartych.

SUMMARY

The supply of fish on the domestic market in 2007 was 2,8% up on 2006 and totalled slightly above 458 thousand tons. The increase reflected a rise in imports and domestic catches by 6 and 4% respectively.

Following few years of downward tendencies the catches on Baltic Sea increased by 2,8%, which resulted from an improvement in profitability of sprout catches for feed due to higher prices received in Danish ports, the end of the process of a reduction in catch capacity and finally stringent control of the EC over the grey market of cod in the Baltic Sea. Due to strict control of unloading in ports, further reduction of cod TAC's and anticipated price

2%, which reflected a reduction of the first one while the latest increased by 1% to over 35 thousand tons due to a rise in trout production by 2,6%. Therefore the share of aquaculture in total production of fresh water fish increased to 92%. While the production of carp reminded low (15,5 thousand tons) and once again fell below the production of trout by 2 thousand tons.

Growing supply of fish and sea food supported the increase in consumption to over 13 kg per capita (live weight equivalent). The increase reflected growing consumption of imported fresh water panga of which imports (85 thousand tons) tripled over the last

imports increased by 6% and the volume of exports increased by almost 9%. The import in raw fish equivalent totalled 623 thousand tons (EUR 715 million), while the export amounted to 323 thousand tons (EUR 676 million). Therefore the deficit in trade, as compared to 2006 increased by EUR 10 million to EUR 39 million. However the deficit was still much lower than prior the integration with the EU. Due to a dynamic rise in panga imports Poland became its largest importer in the EU and one of the largest importers in the world.

Fish processing in 2007 showed a dynamic development although at a lower rate than observed in the previous years. In volume terms fish processing in 2007 increased by 8% to 430 thousand tons (in value terms by 12,5% to PLN 4,5 billion). The production of most fish product selection increased (particularly fresh fillets). On the other a decline was reported in the production of frozen fillets as well as frozen and smoked fish. Despite a decline in producer prices, financial standing and economic performance of the sector considerably improved. Profitability and liquidity ratios in 2007 were much above the figures observed over the period of 2005-2006. Gross profitability increased by 3,6% (net 2,7%) and current liquidity ratio reached 1,48. The companies generating profits accounted for over 91% of the total number of companies within the sector. Such improvement in financial standing allowed for an increase of the investment level by more than 50%. The sector increased also employment by 10%. The number of enterprises dealing with fish processing showed certain increase.

In 2007 fish and fish products showed the smallest price increase at the factory gate and at the retail level, where the prices were lagging

Table 1 . Fish balance sheet in Poland ('000 t of live weight)

Item	2004	2005	2006	2007 ^a	2008 F
Total sea catches	173,5	136,3	125,6	133,4	146,7
of which Baltic Sea catches	153,8	124,3	104,9	107,8	120,7
- industrial catches (not for consumption)	38,0	30,2	23,4	27,0	30,0
deep-sea catches	19,7	12,0	20,7	25,6	26,0
Fresh-water catches and aquaculture	54,5	54,9	52,7	51,8	51,4
Total domestic catches	228,0	191,2	178,3	185,2	198,1
including for consumption	190,0	161,0	154,9	158,2	168,1
Import	481,3	518,3	587,7	623,0	650,0
Export	227,4	262,8	296,8	323,0	333,0
Supply on the domestic market	443,9	416,5	445,8	458,2	485,1

^a preliminary data, F – forecast

Source: Sea Fisheries Institute (MIR) data and the IAFE estimations on the basis of Inland Fisheries Institute (IRS) data

risers in the world a further increase in the catches of fish less attractive than cod can be expected in 2008.

Deep sea catches showed a considerable increase (by 24%) once again. Reflecting intense fishery activities deep since 2005 deep seas catches have doubled and in 2007 totalled close to 26 thousand tons. Total sea catches increased by 6,2% to 133 thousand tons.

Fresh water catches and aquaculture production declined by

tree years. Panga sales on the domestic market were also double as much as the sales of domestic fresh water fish. Such bulk increase resulted from low prices. Imported from Asian aquaculture panga is competitive not only for domestic aquaculture production but also for imported hakes which pushed down the production frozen fish by Polish industry.

In 2007 foreign trade in fish and fish products showed a clear slowdown. According to preliminary data the volume of

much behind the prices of other food items in particular those of meat and dairy products. Factory prices showed even some decline. The increase in prices paid to the fisherman and fish producers were strongly differentiated, particularly

in the segment of fresh water fish. The increase in the prices of the Baltic Sea fish was much below the fisherman expectations.

Since foreign trade has a crucial impact on the Polish fish market the

overall situation here in 2008 is expected one of the most stable among other food markets, which is supported with growing importance of aquaculture and positive outcomes of implemented international policies based on sustainable sea economy.

W serii Analizy Rynkowe w najbliższym czasie ukażą się:

1. Rynek ziemniaka (33) • maj 2008,
2. Rynek drobiu i jaj (33) • maj 2008,
3. Rynek cukru (33) • maj 2008,
4. Rynek mięsa (34) • czerwiec 2008,
5. Rynek zbóż (34) • czerwiec 2008,
6. Rynek rzepaku (33) • czerwiec 2008,
7. Rynek owoców i warzyw (32) • czerwiec 2008,
8. Rynek środków produkcji i usług dla rolnictwa (34) • wrzesień 2008,
9. Rynek pasz (24) • wrzesień 2008,
10. Rynek mleka (35) • październik 2008,
11. Handel zagraniczny produktami rolno-spożywczymi (28) • grudzień 2008,
12. Rynek ziemi rolniczej (11) • grudzień 2008,
13. Popyt na żywność (9) • grudzień 2008,
14. Rynek ryb (10) • grudzień 2008.

Prenumerata Analizy (2 zeszyty) w 2008 roku wynosi 40 zł.
Zamówienia z podaniem tytułu i ilości egzemplarzy prosimy kierować do Działu Wydawnictw
Instytutu Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowego Instytutu Badawczego,
ul. Świętokrzyska 20, skr. poczt. 984, 00-950 Warszawa. Tel.: (0-prefiks-22) 50-54-685, faks: 50-54-636
e-mail: dw@ierigz.waw.pl <http://www.ierigz.waw.pl>
